

JACQUES TARDI/JEAN VAUTRIN***Krzyk ludu***

WARSZAWA, WYDAWNICTWO EGMONT, 2010

Komiks Jacques'a Tardi jest wierną adaptacją powieści Jeana Vautrina pod tym samym tytułem. Jego sceną jest XIX-wieczny Paryż w okresie walk i tuż po upadku Komuny Paryskiej, późną wiosną 1871 roku. Lektura dzieła (w pełni zasługuje ono na tę nazwę) Tardiego pozwala choć trochę zrozumieć, skąd wzięły się na przełomie wieków masowe ruchy rewolucyjne, które doprowadziły w pierwszych dekadach XX wieku do wielkich rewolucji społecznych. Grunt pod nie zrodziła, wprost nieprawdopodobna z dzisiejszej europejskiej perspektywy bieda, wyzysk, krzywda ludzka i niesprawiedliwości społeczne.

Wszyscy libertariańscy piewcy „czystego” dziewiętnastowiecznego kapitalizmu, potępiający w czambuł lewicę społeczną i ruch związkowy, z **Januszem Korwin-Mikkem** na czele, powinni spędzić jakiś czas w realiach zbliżonych do tych opisywanych np. w *Germinalu* Emila Zoli lub *Ziemi obiecanej* Władysława Reymonta, ale nie na nowobogackich salonach, lecz harując po kilkanaście godzin dzień w dzień w fabryce.

Bez znajomości tamtej rzeczywistości trudno do końca zrozumieć tło *Krzyku ludu*, co jest niezbędne, by należycie docenić ten komiks. Na szczęście, nie jest to też w najmniejszym stopniu żadna nadęta propaganda. Dzieło Tardiego posiada, cytując Tomasza Nowaka, autora recenzji w internetowej „Gildii Komiksu”: „zbawienny dystans do opisywanych wydarzeń, który pozwala odebrać go raczej w kategoriach przypowieści o pokrętnych ścieżkach ludzkich losów, niż politycznego manifestu o biednych uciśnionych i okrutnych uciskających”.

Zbiorowym bohaterem *Krzyku ludu* są zrewoltowani paryżanie, a jego fabułę stanowią splątane ze sobą perypetie kilkorga indywidualnych bohaterów – sprawa kryminalna, tajemnicza przeszłość kilkorga z nich, porachunki w półświatku – złączonych czysto ludzkimi emocjami i więziami uczuciowymi. Lektura budzi miejscami nieodrodne skojarzenia z *Nędznikami* Victora Hugo, ale trudno z tego czynić zarzut.

Całkiem osobną kwestię stanowi strona graficzna *Krzyku*. Jest to po prostu sztuka komiksowa na najwyższym światowym poziomie. Sumując – *Krzyk ludu* to jeden z najlepszych komiksów wydanych w Polsce w ostatnim czasie.